

ВИМІРИ АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ ВЧИТЕЛЯ-СЛОВЕСНИКА

27.03.2025

Леся Гапон

ПИТАННЯ ДЛЯ ОБГОВОРЕННЯ

1. Що таке академічна доброчесність?
2. Які фундаментальні цінності академічної доброчесності?
3. Коли в Україні почали говорити про академічну доброчесність?
4. У яких документах йдеться про академічну доброчесність?
5. Які дії вчителів вважаються порушенням норм академічної доброчесності?
6. Яка відповідальність учителів за порушення?
7. Які дії учнів вважаються порушенням норм академічної доброчесності?
8. Яка відповідальність учнів за порушення?
9. Як виховувати в учнів академічну доброчесність?

АКАДЕМІЧНА ДОБРОЧЕСНІСТЬ

- Академічна доброчесність – це базовий принцип взаємодії між усіма учасниками освітнього процесу, який містить у собі низку моральних аспектів.
- Академічна доброчесність – це відданість академічної спільноти, навіть перед лицем труднощів, шести фундаментальним цінностям: чесності, довірі, справедливості, повазі, відповідальності, мужності.
- Це означає, що навіть якщо тобі легше вдатися до недоброчесної поведінки, ти будеш дотримуватися доброчесності.

Наталя Шліхта <https://nus.org.ua/2021/02/15/otsinky-z-brehneyu-ta-provokuvannya-spysuvannya-yak-vyhovuvaty-dobrochesnist-u-shkoli/>

- Академічна доброчесність – це сукупність етичних принципів та визначених законом правил, якими мають керуватися учасники освітнього процесу під час навчання, викладання та впровадження результатів наукової діяльності. (Ч.1 статті 42 Закону України «Про освіту»)

НОРМАТИВНА БАЗА

- **СТАТТЯ 42 «АКАДЕМІЧНА ДОБРОЧЕСНІСТЬ» ЗАКОНУ УКРАЇНИ «ПРО ОСВІТУ»**
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text>
- **СТАТТЯ 43 «ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ У СФЕРІ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ» ЗАКОНУ УКРАЇНИ «ПРО ПОВНУ ЗАГАЛЬНУ СЕРЕДНЮ ОСВІТУ»** https://urst.com.ua/pro_povnu_zagalnu_serednyu_osvitu/st-43

ДОТРИМАННЯ ПЕДАГОГАМИ АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ

- Академічна доброчесність – це сукупність етичних принципів та визначених законом правил, якими мають керуватися учасники освітнього процесу під час навчання, викладання та впровадження результатів наукової діяльності.
- **Ч.1 СТ. 42 ЗАКОНУ УКРАЇНИ «ПРО ОСВІТУ»**

ДОТРИМАННЯ ПЕДАГОГАМИ АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ ПЕРЕДБАЧАЄ :

- посилення на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей
- дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права
- надання достовірної інформації про методики і результати досліджень, джерела використаної інформації та власну педагогічну (науково-педагогічну, творчу) діяльність
- КОНТРОЛЬ ЗА ДОТРИМАННЯМ АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ ЗДОБУВАЧАМИ ОСВІТИ
- ОБ'ЄКТИВНЕ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ
- **ЧАСТИНА 3 СТАТТІ 42 «АКАДЕМІЧНА ДОБРОЧЕСНІСТЬ» ЗАКОНУ УКРАЇНИ «ПРО ОСВІТУ»**

ПОРУШЕННЯ АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ

- «Академічний плагіат» – використання результатів інших авторів та їх оприлюднення, без зазначення справжнього автора.
- «Самоплагіат» – це оприлюднення робіт, або їх частин, які раніше уже публікувалися, але представляються, в якості нових досліджень.
- «Фабрикація» – використання вигаданих фактів, даних що були використанні в наукових дослідженнях.
- «Фальсифікація» – свідомо зміна уже наявних даних в процесі наукового дослідження.
- «Списування» – під час виконання письмової роботи, залучається інформація з зовнішніх джерел, яка є заборонена.
- «Обман» – надання неправдивої інформації стосовно власної освітньої або наукової діяльності.
- «Необ'єктивне оцінювання» – свідоме завищення або заниження оцінки результатів навчання здобувачів освіти» .
- **Ч.4 СТ. 42 ЗАКОНУ УКРАЇНИ «ПРО ОСВІТУ»**

ПОРУШЕННЯ АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ

- 4. Порухненнями академічної доброчесності у системі загальної середньої освіти є академічний плагіат, фабрикація, фальсифікація, списування, обман, хабарництво, необ'єктивне оцінювання, що визначені Законом України "Про освіту", а також такі форми обману, як:
  - надання педагогічними працівниками та іншими особами допомоги учням під час проходження ними підсумкового оцінювання (семестрового та річного), державної підсумкової атестації, зовнішнього незалежного оцінювання, не передбаченої умовами та/або процедурами їх проходження;
  - використання учнем під час контрольних заходів непередбачених допоміжних матеріалів та/або технічних засобів;
  - проходження процедури оцінювання результатів навчання замість інших осіб;
  - необ'єктивне оцінювання компетентностей педагогічних працівників під час атестації чи сертифікації.
- Детальніше: https://urst.com.ua/pro_povnu_zagalnu_serednyu_osvitu/st-43
- **Стаття «Забезпечення академічної доброчесності у сфері загальної середньої освіти» Закону України «Про повну загальну середню освіту»**

ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЗА ПОРУШЕННЯ АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ

За порушення академічної доброчесності педагогічні, науково-педагогічні та наукові працівники закладів освіти можуть бути притягнені до такої академічної відповідальності:

- відмова у присудженні ступеня освітньо-наукового чи освітньо-творчого рівня чи присвоєнні вченого звання;
- позбавлення присудженого наукового (освітньо-творчого) ступеня чи присвоєного вченого звання;
- відмова в присвоєнні або позбавлення присвоєного педагогічного звання, кваліфікаційної категорії;
- позбавлення права брати участь у роботі визначених законом органів чи займати визначені законом посади.
- **ЧАСТИНА 5 СТАТТІ 42 «АКАДЕМІЧНА ДОБРОЧЕСНІСТЬ» ЗАКОНУ УКРАЇНИ «ПРО ОСВІТУ»**

ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ВЧИТЕЛЯ ЗА ПОРУШЕННЯ АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ

- 5. Педагогічні працівники, стосовно яких встановлено факт порушення академічної доброчесності:
  - 1) не можуть бути залучені до проведення процедур та заходів забезпечення і підвищення якості освіти, учнівських олімпіад та інших змагань;
  - 2) не можуть бути допущені до позачергової атестації, що має на меті підвищення кваліфікаційної категорії або присвоєння педагогічного звання;
  - 3) не можуть отримувати будь-які види заохочення (премії, інші заохочувальні виплати, нагороди тощо) протягом одного року;
  - 4) можуть бути позбавлені педагогічного звання.
- 6. Факт порушення академічної доброчесності враховується під час:
  - 1) вирішення питання про притягнення педагогічного працівника до дисциплінарної відповідальності;
  - 2) конкурсного відбору на посаду керівника закладу освіти.
- Детальніше: https://urst.com.ua/pro_povnu_zagalnu_serednyu_osvitu/st-43
- **СТАТТЯ «ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ У СФЕРІ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ» ЗАКОНУ УКРАЇНИ «ПРО ПОВНУ ЗАГАЛЬНУ СЕРЕДНЮ ОСВІТУ»**

ПОРУШЕННЯ УЧНЯМИ АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ

- виконання тестів і контрольних робіт сторонніми особами
- проходження контролю замість інших здобувачів
- обмін варіантами завдань на заходах контролю
- фотографування й поширення контрольних завдань
- проходження комп'ютерного тестування з використанням багатовіконного режиму екрана
- використання ШІ
- використання ГДЗ
- використання заборонених джерел на контрольній роботі
- списування домашніх/контрольних робіт однокласників

ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ УЧНЯ ЗА ПОРУШЕННЯ АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ

- 7. За порушення академічної доброчесності до учня може бути застосовано такі види академічної відповідальності:
  - 1) зауваження;
  - 2) повторне проходження підсумкового оцінювання;
  - 3) повторне проходження державної підсумкової атестації;
  - 4) повторне проходження відповідного освітнього компонента освітньої програми;
  - 5) позбавлення отриманих із порушеннями академічної доброчесності академічної стипендії, призових місць на учнівських змаганнях, турнірах, олімпіадах, конкурсах.
- Детальніше: https://urst.com.ua/pro_povnu_zagalnu_serednyu_osvitu/st-43
  - **СТАТТЯ «ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ У СФЕРІ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ» ЗАКОНУ УКРАЇНИ «ПРО ПОВНУ ЗАГАЛЬНУ СЕРЕДНЮ ОСВІТУ»**

ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЗА ПОРУШЕННЯ АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ

- У разі порушення учнями принципів академічної доброчесності, зокрема, списування (виконання письмових робіт із залученням зовнішніх джерел інформації, крім дозволених для використання під час певного виду навчальної діяльності), учитель / учителька може ухвалити рішення не оцінювати результат такої навчальної діяльності і запропонувати учню / учениці повторне проходження оцінювання.
- **Додаток 1 до листа МОН від 30.08.2024 1.1/15776-24**

ЧИ ПОГОДЖУЄТЕСЯ ВИ?

- Використання ШІ без дозволу вважається формою плагіату.
- Зловживання ШІ при написанні наукової роботи є порушенням етики, адже такі роботи не мають наукової цінності та прирівнюються до плагіату

ІНСТРУКТИВНО-МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ЩОДО ЗАПРОВАДЖЕННЯ ТА ВИКОРИСТАННЯ ТЕХНОЛОГІЙ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ В ЗАКЛАДАХ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ (ПРОЄКТ)

- <https://mon.gov.ua/static-objects/mon/sites/1/news/2024/05/21/Instruktyvno.metodychni.rekomendatsiyi.schodo.SHI.v.ZZSO-22.05.2024.pdf>

СТРУКТУРА ПРОЄКТУ

Проєкт інструктивно-методичних рекомендацій містить 6 розділів і 9 додатків, у яких йдеться про:

- сфери застосування ШІ;
- основні принципи відповідального використання систем ШІ у загальній середній освіті;
- організаційне впровадження систем ШІ в закладах освіти;
- професійний розвиток ШІ-компетентності педагога;
- використання ШІ вчителями для підготовки та проведення уроків;
- типологію систем ШІ в освіті;
- мінімізацію потенційних ризиків застосування ШІ в освіті;
- рівні застосування інструментів ШІ для виконання навчальних завдань;
- ШІ компетентність учителя в структурі Рамки цифрової компетентності педагогічного працівника.

РІВНІ ЗАСТОСУВАННЯ ІНСТРУМЕНТІВ ШІ ДЛЯ ВИКОНАННЯ НАВЧАЛЬНИХ ЗАВДАНЬ

Рівень застосування	Опис	Вимоги до покликань
Рівень 0: ШІ не застосовується	Завдання має виконуватися без застосування інструментів ШІ. Порухення вимоги вважається проявом академічної недобросовісності.	Покликання не потрібне.
Рівень 1: ШІ застосовується для генерування ідей та структурування	ШІ можна використовувати для початкового мозкового штурму, створення структури та генерування ідей для покращення роботи. В інформаційному продукті, створеному в результаті виконання завдання, не повинно бути вмісту, згенерованого ШІ.	Необхідно вказати, що використовувався ШІ.

РІВНІ ЗАСТОСУВАННЯ ІНСТРУМЕНТІВ ШІ ДЛЯ ВИКОНАННЯ НАВЧАЛЬНИХ ЗАВДАНЬ

Рівень 2: ШІ застосовується для редагування створеного людиною вмісту	ШІ можна використати для покращення якості інформаційних продуктів, створених у результаті виконання завдання. ШІ не можна використовувати для створення нового вмісту.	Необхідно вказати, що використовувався ШІ.
Рівень 3: ШІ є інструментом для виконання завдання, відповідно до вказівок учителя	Цей рівень вимагає критичної взаємодії з контентом, створеним ШІ, та оцінювання його результатів.	Необхідно вказати систему ШІ, за допомогою якої був згенерований контент, дати генерації та промπτу, який
	Користувач відповідає за забезпечення людського контролю та оцінювання вмісту, створеного ШІ.	використовували для генерації контенту.

РІВНІ ЗАСТОСУВАННЯ ІНСТРУМЕНТІВ ШІ ДЛЯ ВИКОНАННЯ НАВЧАЛЬНИХ ЗАВДАНЬ

Рівень 4: Широке застосування ШІ з людським контролем	Інструменти ШІ можна використовувати на різних етапах роботи. Водночас ШІ повинен бути "другим пілотом" для посилення творчого потенціалу людини, а не для повної заміни. Користувач відповідає за забезпечення людського контролю та оцінювання вмісту, створеного ШІ.	Необхідно вказати систему ШІ, за допомогою якої був згенерований контент, дати генерації та промπτу, який використовували для генерації контенту.

Наталя Шліхта, Ірина Шліхта

ВИХОВУЄМО АКАДЕМІЧНУ
ДОБРОЧЕСНІСТЬ В ШКОЛІ:
МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ ДЛЯ
ВЧИТЕЛІВ

- <https://ekmair.ukma.edu.ua/server/api/core/bitstreams/5ff9e0b1-177e-45e0-b41e-13eb6f2bf28e/content>

СУДОВИЙ ПРОЦЕС НАД ГДЗ / СУДОВИЙ ПРОЦЕС НАД ДОДАТКОВИМИ УРОКАМИ

(Виховні години, 7 клас)

Рольова гра в судове засідання надасть учням можливість висловити вголос свої думки з приводу порушення норм академічної доброчесності у школі.

До гри варто залучити батьків, хоча б як спостерігачів.

Можна провести лише одне із занять, однак, якщо учням сподобається запропонований формат, варто виділити час на обидва судові засідання.

Структура занять:

1. анонімне анкетування учнів класу: проводиться на виховній годині, що безпосередньо передує рольовій грі в судовий процес (рекомендований час – 20 хв.); анкети для двох занять можна знайти на відривних листах робочих зошитів;
2. судове засідання (1 заняття);
3. робота над твором-роздумом: виконується через певний проміжок часу після судового засідання. Рекомендовані теми: «Чому не варто використовувати ГДЗ» (у випадку першого засідання); «Додатковий урок як мій особистий вибір» (у випадку другого засідання).

МОЯ ШКІЛЬНА НАУКА: АНАЛІЗУЄМО ЗДОБУТКИ ТА ПРОРАХУНКИ, ВИЗНАЧАЄМОСЯ ІЗ ЖИТТЄВИМИ ПРІОРИТЕТАМИ

(виховна година + урок «Української мови», 9 клас)

Мета: спонукати учнів до самоаналізу й чіткого усвідомлення власної мети; обговорити здобутки та прорахунки кожної молодшої людини; виявити причину/и невдач; заохотити школярів до позитивних змін.

Необхідні матеріали: мультимедійний плеєр, картки для анкетування; світлини Стівена Гокінґа, картини японського художника Кацушіки Хокусая.

План

1. «Грицева шкільна наука» Івана Франка: переосмислюємо твір разом.
2. Я очима однокласників: анкетування учнів класу.
3. Стівен Гокінґ про життєві цінності: «Робота дає вам сенс і мету, без яких ваше життя порожнє».
4. Розмірковуємо проплинність часу, пишемо уявну автобіографію.

УНІВЕРСИТЕТ, ОСВІТА, КОМПЕТЕНТНОСТІ: ПРО ВИБІР ЖИТТЄВОЇ СТРАТЕГІЇ В «ДОБУ ЗНАНЬ»

(урок «Людина і світ», 10 клас)

Мета: ознайомити учнів із засадами особистісного самовизначення; за допомогою понять «суспільство знань» і «доба знань», пояснити роль освіти в сучасному світі; ознайомити учнів з історією та засадами функціонування університету, пояснити зміни в системі вищої освіти в постіндустріальну добу; ввести поняття «компетентності», обговорити практичну орієнтованість сучасної вищої освіти; дати практичні поради учням, які обиратимуть виш і майбутню спеціальність; на прикладі Кодексів честі українських університетів розглянути академічну доброчесність як базову цінність вищої освіти.

Необхідні матеріали: проектор, слайди, що розкривають тему уроку; запис телевізійної передачі «Орел і решка» (11 сезон, випуск 2, сюжет про Гарвардський університет).

План

1. Про особистісне самовизначення, пошук професії і до чого тут вища освіта. Чому ми живемо в «епоху знань»?
2. Університет: його історія, місія, цінності.
3. Що потрібно брати до уваги, обираючи виш: практичні поради.

ДИСКУТУЄМО З ІВАНОМ ФРАНКОМ, РОЗМІРКОВУЄМО ПРО ПРИЗНАЧЕННЯ ШКОЛИ, ВЧИМОСЯ ПЕРЕДАВАТИ ЧУЖІ ДУМКИ НА ПИСЬМІ

(урок «Української літератури», 10 клас)

Мета: поінформувати учнів про шкільні роки Івана Франка – дати поживу для роздумів про академічну (не)доброчесність у минулому; проаналізувати прояви академічної (не)доброчесності у житті Франка; повторити правила передачі чужого мовлення на письмі; запропонувати школярам написати твір-роздум про призначення школи з використанням цитат.

Необхідні матеріали: роздруківки з *Додатком 2*.

План

1. Іван Франко – школяр: розповідь учителя.
2. Академічна (не)доброчесність у минулому: аналізуємо учнівський досвід кінця XIX століття крізь призму сьогодення.
3. Про такі важливі лапки, що змінюють усе: правила оформлення цитат (*базовий рівень*).
4. Робота над твором-роздумом на тему: «Про призначення школи».

МІЙ ДВОБІЙ З РЕФЕРАТОМ: ЯК ПЕРЕМОГТИ З ЧЕСТЮ

(«Українська мова», 10 клас, 2 уроки)

Мета: ознайомити учнів з основними правилами підготовки й написання реферату, азами академічної етики; повторити правила передачі чужих думок на письмі; повторно обговорити, що таке плагіат; повторно упровадити й продискутувати поняття «інтелектуальна власність»; стимулювати самостійність учнів; продемонструвати затребуваність вироблених на уроці навичок і умінь у сучасному житті.

Необхідні матеріали: проектор, слайди, що розкривають тему уроку.

План

1. Що таке реферат?: І знову про страшне слово «плагіат» та як закласти основи академічного письма в школі.
2. Основні дослідницькі кроки *або* як правильно підійти до написання реферату.
3. Про джерела та літературу: шукаємо відмінності. Вчимося оформлювати бібліографію.
4. Структура реферату.

Домашні завдання:

До уроку 1: написати твір-роздум на тему «Чому плагіат це погано, а моя власна думка – добре?»;

До уроку 2: підготувати реферат на загальну тематику «Вибір професії – найважливіша подія в житті молодого людини»: 1) уточнити тему реферату, відповідно до власних

РЕКОМЕНДАЦІЇ

- <https://www.znvk111.zp.ua/%D0%B0%D0%BA%D0%B0%D0%B4%D0%B5%D0%BC%D1%96%D1%87%D0%BD%D0%B0-%D0%B4%D0%BE%D0%B1%D1%80%D0%BE%D1%87%D0%B5%D1%81%D0%BD%D1%96%D1%81%D1%82%D1%8C/%D0%BF%D0%BE%D1%80%D0%B0%D0%B4%D0%B8-%D1%96-%D1%80%D0%B5%D0%BA%D0%BE%D0%BC%D0%B5%D0%BD%D0%B4%D0%B0%D1%86%D1%96%D1%97>

